Voorjaar: dalende olieprijs, benzine duurder

Elk voorjaar, oorlogen daar gelaten, daalt de olieprijs doordat bij het stijgen van de temperatuur de wereldwijde vraag naar energie afneemt. En meteen gaat de benzineprijs omhoog. Die schijnbaar onlogische prijsstijging komt doordat onvoldoende is geïnvesteerd in raffinaderijen.

Door James McGonigal

DEN HAAG - Het onoverzienbare complex van Shell in Pernis vormt met zijn 160.000 kilometer aan pijpen en krakers de grootste petrochemische installatie van Europa. Per seconde wordt 800 liter ruwe olie door de installaties gejaagd. Eindproducten: benzine, kerosine, diesel, lpg, huisbrandolie, asfalt. Op het oog is dit een gestaag doordreunende machine, waar weinig invloed van buiten op mogelijk is.

Maar pas op, als in de Verenigde Staten het buitensportseizoen begint en 'Joe Sixpack' zijn SUV vol met kampeerspullen laadt en met de airco op hoog de highway opzoekt, weet Pernis dat het benzineseizoen is begonnen. In Amerika, en ook in West-Europa. De voorspelbare vraag vanuit Noord-Amerika leidt elk jaar weer tot de voor buitenstaanders irritante paradox: waarom moet ik aan de pomp meer betalen, als een vat ruwe olie (barrel, standaardmaat 159 liter, red.) goedkoper is geworden?

Dat komt door de keten tussen olie en benzine. Ruwe olie is op zijn best als stroop, op zijn slechtst als dikke teer. Kortom: niks mee te beginnen tot de raffinaderijen hun werk hebben gedaan. Olie wordt gekookt, gereinigd, tot in de moleculen gekraakt en anderszins bewerkt tot er iets overblijft dat kan worden getankt of op een andere manier door de consument kan worden gebruikt.

Het bouwen en onderhouden van raffinaderijen is een kostbare zaak. Of de olieprijs laag of hoog is, beslissingen over raffinaderijen die pas over twaalf jaar hun werk kunnen gaan doen, moeten vandaag worden genomen. Die aanlooptijd neigt bij oliemaatschappijen tot terughoudend gedrag. Het betekent tevens dat áls er een grote vraag is, daar niet zo maar aan kan worden voldaan: eerst jaren bouwen, dan pas produceren.

Amerikaanse oliemaatschappijen hebben twintig jaar geleden hun nieuwbouwplannen geschrapt. Ook groot onderhoud werd als weinig rendabel beschouwd, sluiten of beperken was goedkoper. De olieprijs werd als blijvend laag beschouwd. Na een paar orkanen in de Golf van Mexico, waar de meeste raffinaderijen staan, was het drama compleet: de VS heeft voor warme zomers te weinig raffinagecapaciteit voor benzine. Die wordt dus ingekocht in Europa: Marseille, Antwerpen, Hamburg en Rotterdam produceren tegen de klippen op en verkopen graag.

Maar, aldus een olieanalist, waar veel vraag naar is, daarvan gaat de prijs omhoog. Een liter euro loodvrij kost deze week ongeveer €1,523 (adviesprijs). Een vat ruwe olie kostte begin deze week 66,25 dollar. In de jaren tachtig van de vorige eeuw was dat gedurende enige jaren minder dan 20 dollar per vat. En toen zijn de besluiten genomen die nu tot hoge benzineprijzen leiden.

Friesland Bank heeft recht op merk Spyker

LEEUWARDEN/ZEEWOLDE - De rechten op het prestigeuze automerk Spyker liggen sinds begin deze maand bij de Friesland Bank. De in financiële moeilijkheden verkerende autoproducent heeft het merk verpand aan de bank om aan geld te komen.

Het in Zeewolde gevestigde Spyker Cars bevestigt dat de verpanding onderdeel is van de kredietovereenkomst die vorig jaar met de Friesland Bank is gesloten. De Friesland Bank erkent dat Spyker Cars een zakelijke klant is. Woordvoerder Saskia Noteboom wil niet ingaan op de details.
De verpanding van het merk maakt onderdeel uit van de kredietovereenkomst met Spyker Cars. De Friesland Bank heeft vorig jaar de rol van huisbankier overgenomen van ABN Amro. In totaal zou Friesland Bank €9 miljoen lenen.

Beleggers schrokken vandaag van het nieuws. Op de effectenbeurs in Amsterdam kelderde het aandeel na opening snel. In het eerste uur handel stond Spyker liep het verlies op tot ruim 16 procent.

De autofabrikant verkeert al enige tijd in problemen. Vorige week besloot oprichter Victor Muller terug te treden als bestuursvoorzitter. Zijn plaats is voorlopig ingenomen door Michiel Mol. Voorts heeft het bedrijf problemen met de productie en met betaling van leveranciers.

Muller kocht in 1999 de rechten van het ooit roemruchte Spyker, dat in 1929 ten onder was gegaan. Vanaf 2000 bouwde hij op een bedrijfsterrein in Zeewolde handmatig sportauto's onder dat merk. Hij betrok motoren en carrosserieën uit Duitsland en andere belangrijke onderdelen uit Engeland en Zwitserland.

Kortgeleden geleden verkocht Spyker voor €2 miljoen (koers: €15) aan nieuwe aandelen aan Alexandre Pesci, de dealer voor Zwitserland en Noord-Italië. De koers van Spyker was ooit €20, vanochtend rond €11,20.

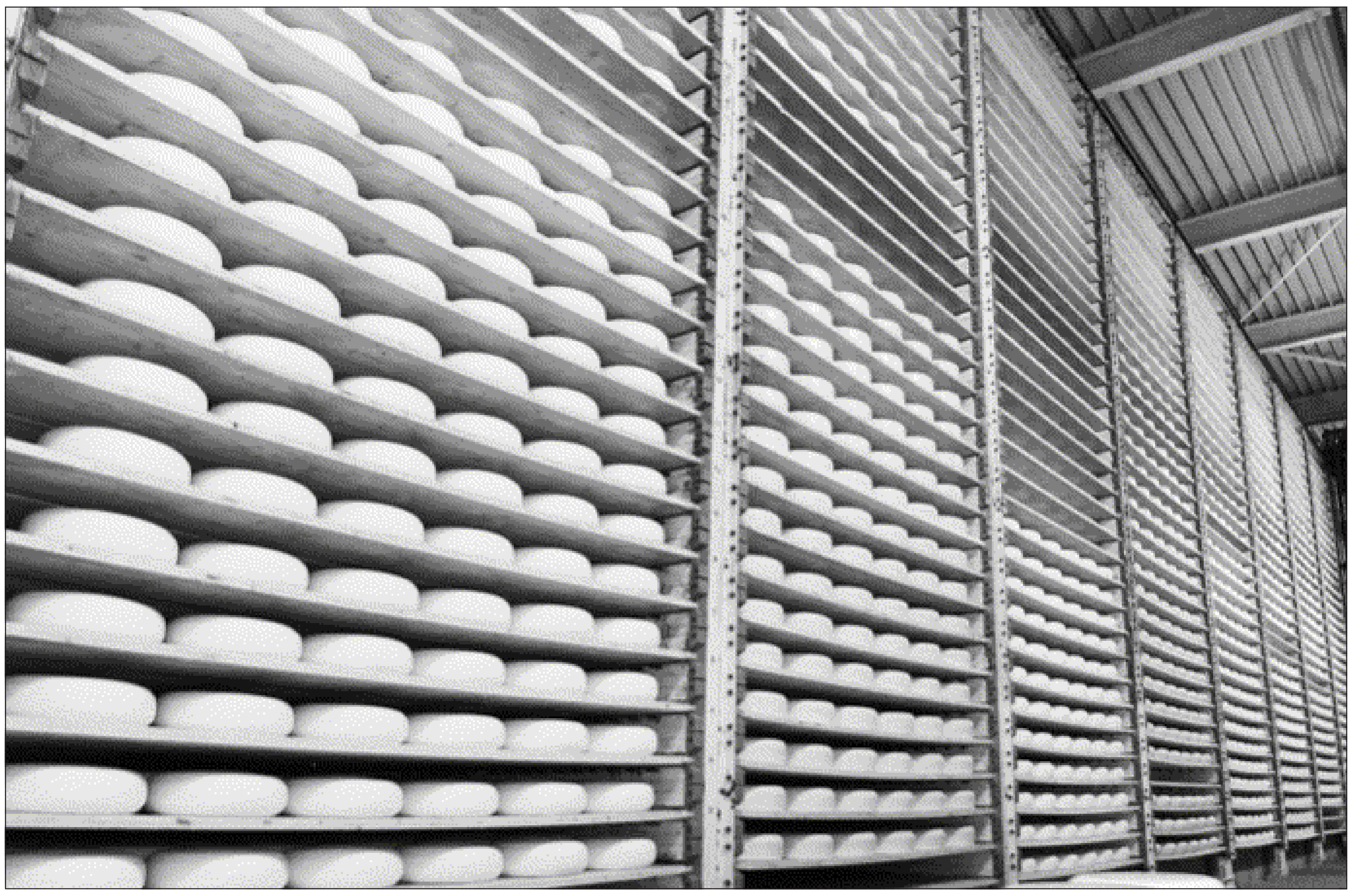

Winst M&S stijgt flink

LONDEN - De klanten weten de Britse winkelketen Marks & Spencer weer te waarderen. De omzet steeg het afgelopen boekjaar met 10,1 procent tot € 12,6 miljard. De winst voor belasting steeg met 29 procent tot €1,4 miljard. Het is het beste resultaat van de afgelopen negen jaar. Marks & Spencer telt 520 winkels. De keten zat enkele jaren in een dip vanwege het oubollige karakter en door concurrentie van goedkopere winkels. De nieuwe koers die daarop is ingezet, blijkt aan te slaan. Foto EPA

Oranjewoud zoekt groei in kunstgras

GOUDA - Het ingenieursbureau Oranjewoud wil via samenwerking zijn activiteiten in kunstgrasvelden vergroten. Het bedrijf voert hierover gesprekken met concurrent Arcadis en kunstgrasfabrikant Ten Cate. Eerder koos het bedrijf voor een onafhankelijke positie ten opzichte van leveranciers.

Directeur Gerard Sanderink van Oranjewoud gaf gisteren tijdens de algemene aandeelhoudersvergadering aan een omzetgroei te verwachten voor Oranjewoud van jaarlijks 20 procent tot 25 procent, onder meer door overname van branchegenoten.

Gentechbedrijf AMT overweegt beursgang

AMSTERDAM (ANP) - Het gentechbedrijf Amsterdam Molecular Therapeutics (AMT) overweegt een beursgang. Het wil binnen enkele weken bij Euronext een aanvraag indienen voor een notering in Amsterdam.

AMT is een biofarmaceutisch bedrijf dat gentherapieën ontwikkelt voor zeldzame ziektes en afwijkingen waarvoor geen reguliere geneeswijze of symptoombestrijding beschikbaar is. Het bedrijf wil de opbrengst van de eventuele beursgang gebruiken voor de ontwikkeling en het op de markt brengen van producten.

Nederland stemt tegen EU-plan kredieten

BRUSSEL (ANP) - Nederland heeft tegen een Europees besluit gestemd dat het afsluiten van consumentenkredieten over de grens moet vereenvoudigen. Dat liet minister Maria van der Hoeven van economische zaken gisteren weten. Ook Griekenland stemde tegen het voorstel, dat maandag werd aangenomen door de Europese ministers van Economische Zaken. Volgens Van der Hoeven lost het besluit bestaande belemmeringen echter niet op.

Hoop op overname John Deere Enschede

ENSCHEDE (GPD) - De vakbonden hopen op een overname van machinefabrikant John Deere in Enschede. Het Amerikaanse moederbedrijf wil de Twentse fabrikant van professionele maaimachines met 130 werknemers eind dit jaar sluiten. Het bedrijf voldoet niet aan de rendementseis van 20 procent.

FNV-bestuurder Johan Voorhout verwacht dat bij een overname in ieder geval een deel van de werkgelegenheid behouden kan blijven. De Amerikaanse directie heeft echter te kennen gegeven daar niets van te willen weten. „Ze willen niet de eigen concurrentie organiseren, hebben ze verklaard."

Algemeen-directeur Ruud Nijland van de Enschedese vestiging bevestigt dat er tot vorige week nog gesprekken zijn gevoerd met een overnamekandidaat. Begin vorig jaar ging een reorganisatie bij John Deere in Enschede al ten koste van 32 arbeidsplaatsen. In Enschede wordt nu sinds twee jaar weer winst gemaakt.

Kazen van Friesland Foods zijn anoniem, maar onder het merk Frico bekend. Foto LC/Jan de Vries

Reputatie Friesland Foods op niveau KLM

Friesland Foods heeft een sterke reputatie. Het concern staat op de Nederlandse ranglijst derde, na KLM en Philips.

Door Bert de Jong

Ineens is het concern ontdekt. Vanwege prestaties met producten, sociaal beleid, innovatie en leiding. Friesland Foods scoort in het jaarlijkse reputatieonderzoek van de Rotterdamse Erasmus Universiteit. Hoogleraar ondernemingscommunicatie Cees van Riel roemt de hoge klassering van het voedingsconcern op het gebied van innovatie, hoe het oog heeft voor de samenleving en vooral ook de bedrijfsprestaties.

Maar los van deze zogeheten aanjagers van de reputatie, gaat het ook vooral om het goede gevoel dat mensen bij een concern hebben, stelt Van Riel. „Ken ik ze, bewonder ik ze, dat soort vragen." De naam Friesland Foods doet het goed concludeert de wetenschapper. „Het roept iets warms op. Ook niet zo vreemd, al de dingen waar Friesland bij staat, doen het goed. Daar profiteert Friesland Foods ook van."

„De emotie rond het concern is begrepen", denkt directielid Johan Priem van Friesland Foods. „En dat vloeit voort uit drie kernwaarden: vitaliteit, vertrouwen en toewijding." En dat alles zonder dat het concern een echt reputatiebeleid voert. Heel anders dan bijvoorbeeld bij Philips. „Ons succes is mede te danken aan de herpositionering van onze merken en het uitdragen van sense en simplicity", zegt Philips-topman Gerard Kleisterlee.

Innovatie is een factor in de beoordeling. Philips scoort in de beoordeling het hoogst, maar daarna volgt Friesland Foods. Priem kent de succesfactor: uit de omzet van €4,7 miljard wordt maar liefst 20 procent uit innovaties van de laatste vijf jaar gehaald.

„Maar het is ook erg belangrijk om oog te hebben voor andere belangengroepen rond een onderneming", stelt Van Riel. „De consument wil meer dan alleen de merken. Die wil weten wat er achter de onderneming schuilt", betoogt Priem.

Voor het tiende achtereenvolgende jaar zet de Erasmus Universiteit de reputatie van bedrijven van de hele wereld op een rijtje. Dit keer is voor de Nederlandse lijst het criterium verruimd door naast de twintig zichtbaarste ook de twintig grootste bedrijven in de beoordeling mee te nemen. Zo werden eindelijk ook de prestaties van Friesland Foods voor het eerst onder de loep genomen.

Gisteravond was in het Amstel Hotel in Amsterdam de feestelijke uitreiking van de jaarlijkse reputatieonderscheidingen. Per concern zijn driehonderd betrokkenen gevraagd naar het oordeel. „Ze moesten het bedrijf kennen", schetst Van Riel de voorwaarde.

Ook internationaal zijn de Nederlandse concerns de maat genomen. Het Deense Lego en het Zweedse Ikea staan in die wereldlijst fier bovenaan. Philips is op plaats 27 de hoogste Nederlands genoteerde. Heineken staat op 73. En ABN Amro vinden we in deze top 200 op 180.

KIJK

Cao-lonen

De krapte op de arbeidsmarkt heeft de laatste tijd voor verrassende loonstijgingen gezorgd. De overheid heeft daarbij de toon gezet met een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voor haar ambtenaren waarin een loonstijging van meer dan 3 procent per jaar is afgesproken.

In de transportsector kregen de vrachtwagenchauffeurs zelfs meer dan waar hun bonden om gevraagd hebben. De loonstijging voor de truckers (3,2 procent) is overigens begrijpelijker dan die voor de ambtenaren. Er zijn bijna geen chauffeurs te vinden, terwijl de overheid duizenden ambtenaren kwijt wil.

Er zijn allerlei factoren die de stijging van de cao-lonen bepalen. Vraag en aanbod spelen uiteraard een rol. De vraag naar werknemers neemt door de sterke economische groei flink toe, terwijl het aanbod door de vergrijzing achterblijft. Het resultaat is een schaarste aan arbeidskrachten, die zich vertaalt in hogere lonen. Maar de onderhandelaars van werkgevers en werknemers kijken ook naar andere zaken.

Twee van die zaken zijn de (verwachte) inflatie en stijging van de arbeidsproductiviteit. Inflatie is een algemene prijsstijging en zorgt ervoor dat de omzet van ondernemingen toeneemt. Het is begrijpelijk dat vakbonden (een deel van) de toegenomen omzet claimen, temeer daar hun leden door diezelfde inflatie koopkracht verliezen. Nu valt het met de inflatie de laatste tijd wel mee. De afgelopen drie jaren zijn de prijzen gemiddeld rond de 1,5 procent (per jaar) gestegen.

Ook de stijging van de arbeidsproductiviteit speelt een rol. Als werknemers productiever worden, kunnen ze per uur meer produceren en nemen de loonkosten per product af. Als de prijs van het eindproduct gelijk blijft of stijgt, ontstaat er ruimte voor loonsverhogingen. De laatste jaren ligt de stijging van de arbeidsproductiviteit tussen de 1,5 en 2 procent; een vrij gemiddeld beeld.
Hoewel prijzen en productiviteit niet bijzonder hard stijgen, leveren ze samen wel een 'loonruimte', dat wil zeggen een eventueel door de werknemers te claimen loonsverhoging, van ruim 3 procent per jaar op. Zo gezien zijn de cao-afspraken die de afgelopen tijd zijn gemaakt niet bijzonder. Je zou kunnen zeggen dat de krapte op de arbeidsmarkt eindelijk aanleiding heeft gegeven tot 'normale' loonstijgingen. Als de schaarste aan personeel echt doorzet, kunnen we nog heel andere loonstijgingen tegemoet zien.

GERRIT GORTER

Europese beurzen licht omhoog

De belangrijkste beursgraadmeters in Europa gingen vanochtend voorzichtig omhoog, gesteund door aanhoudende fusie- en overnamegeluiden. Na ongeveer drie kwartier handel stond de AEX in Amsterdam 0,1 procent hoger op 540,92 punten. De MidKap won 0,4 procent op 737,39 punten. Londen, Parijs en Frankfurt klommen tussen de 0,2 en 0,4 procent.

De grootste daler was Spyker Cars. Ahold behoorde tot de sterkere stijgers (1 procent) na het nieuws dat de onderneming €1,89 per aandeel aan de aandeelhouders uitkeert.

De Dow-Jonesindex in New York sloot vrijwel onveranderd op 13.539,95 punten. De aandelen van winkelketens stonden onder druk, maar overnamenieuws in de casinobranche maakte veel goed. De elektronicabeurs Nasdaq won 0,4 procent tot 2588,02 punten. De Nikkei-index in Tokio steeg door hersteld vertrouwen in banken 0,1 procent hoger op 17.705,12 punten.

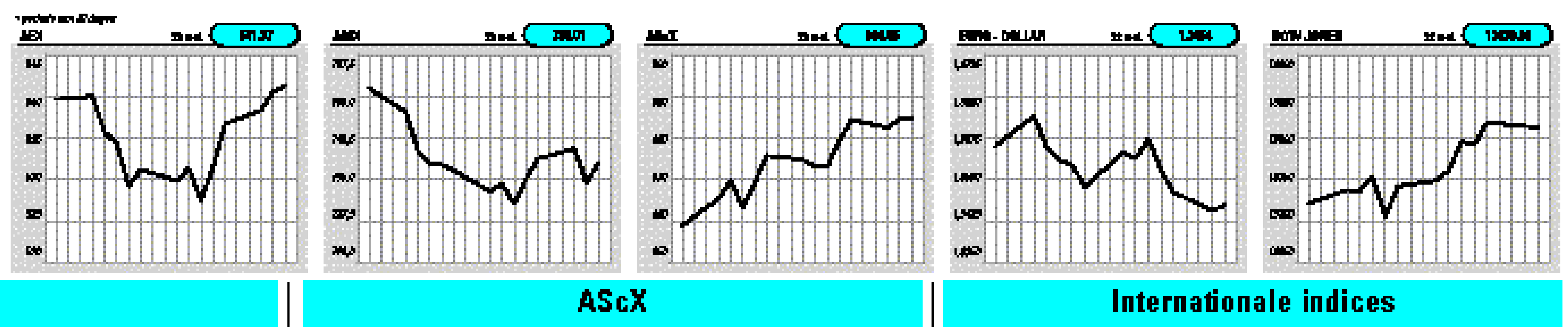

AEX

	Vorig Slot	Koers om 10u.	Hoogste koers 12 maanden		Laagste koers 12 maanden	
[illegible]	[illegible]	541,31	547,04	22/05	483,58	14/03
[illegible]	[illegible]	35,88	37,47	23/04	20,75	15/07
[illegible]	[illegible]	15,78	18,13	08/05	11,97	13/03
[illegible]	[illegible]	9,51	9,98	03/05	8,09	23/03
[illegible]	[illegible]	80,75	81,37	22/05	39,14	13/03
[illegible]	[illegible]	44,20	45,40	22/05	21,87	05/07
[illegible]	[illegible]	18,80	20,87	20/04	14,57	15/07
[illegible]	[illegible]	9,95	12,99	23/10	9,78	03/03
[illegible]	[illegible]	37,78	39,37	01/07	27,85	15/03
[illegible]	[illegible]	37,84	39,57	11/04	24,55	14/03
[illegible]	[illegible]	3,81	4,35	28/10	3,15	13/03
[illegible]	[illegible]	41,57	44,84	22/05	30,51	31/03
[illegible]	[illegible]	33,48	35,16	20/10	27,18	14/03
[illegible]	[illegible]	17,48	17,87	28/04	8,47	15/07
[illegible]	[illegible]	37,03	41,88	20/07	37,70	03/03
[illegible]	[illegible]	30,83	31,80	20/04	21,38	14/03
[illegible]	[illegible]	58,47	61,65	24/04	37,03	10/03
[illegible]	[illegible]	14,80	15,60	18/05	11,07	24/03
[illegible]	[illegible]	104,50	121,70	10/04	71,00	14/03
[illegible]	[illegible]	27,80	28,16	31/07	23,17	14/03
[illegible]	[illegible]	27,40	28,40	06/07	18,75	14/03
[illegible]	[illegible]	33,09	35,16	18/01	25,79	14/03
[illegible]	[illegible]	31,78	31,80	18/11	23,60	31/07
[illegible]	[illegible]	27,25	23,04	06/05	18,51	13/03
[illegible]	[illegible]	20,50	20,55	22/05	13,09	15/03
[illegible]	[illegible]	23,00	24,40	04/05	18,80	15/07

AMX

	Vorig Slot	Koers om 10u.	Hoogste koers 12 maanden		Laagste koers 12 maanden	
[illegible]	[illegible]	737,75	739,59	24/04	518,44	14/03
[illegible]	[illegible]	21,00	21,25	18/05	17,13	13/03
[illegible]	[illegible]	19,89	19,89	22/05	10,88	24/07
[illegible]	[illegible]	19,85	20,41	03/05	17,87	14/03
[illegible]	[illegible]	14,05	15,40	22/01	10,50	23/03
[illegible]	[illegible]	28,58	27,50	28/04	14,80	13/03
[illegible]	[illegible]	84,73	75,50	21/07	48,80	13/03
[illegible]	[illegible]	17,83	27,45	08/07	13,57	13/03
[illegible]	[illegible]	27,09	29,01	03/01	21,19	03/03
[illegible]	[illegible]	43,37	48,40	22/05	28,38	21/03
[illegible]	[illegible]	5,97	9,55	30/05	4,77	03/03
[illegible]	[illegible]	44,50	48,80	18/04	35,87	13/03
[illegible]	[illegible]	7,85	7,87	15/01	7,74	13/03
[illegible]	[illegible]	3,53	8,08	30/05	3,48	03/03
[illegible]	[illegible]	54,58	57,20	24/04	38,78	13/03
[illegible]	[illegible]	14,81	15,95	04/05	10,87	23/03
[illegible]	[illegible]	18,87	18,78	22/08	14,48	07/10
[illegible]	[illegible]	17,35	18,73	27/04	15,01	24/03
[illegible]	[illegible]	38,19	40,80	30/05	35,33	15/07
[illegible]	[illegible]	15,63	18,45	07/08	10,81	15/10
[illegible]	[illegible]	38,11	48,00	25/04	30,11	14/03
[illegible]	[illegible]	39,58	39,49	10/05	24,18	11/03
[illegible]	[illegible]	45,70	48,05	18/05	24,81	23/03
[illegible]	[illegible]	108,60	118,00	10/04	70,50	13/03
[illegible]	[illegible]	17,08	17,34	10/05	9,53	03/07

AScX

	Vorig Slot	Koers om 10u.	Hoogste koers 12 maanden		Laagste koers 12 maanden	
[illegible]	[illegible]	818,10	821,58	22/05	588,14	13/06
[illegible]	[illegible]	56,25	61,00	21/05	31,05	13/06
[illegible]	[illegible]	38,75	41,50	08/05	28,51	14/06
[illegible]	[illegible]	28,88	27,70	25/04	13,88	25/06
[illegible]	[illegible]	28,74	28,84	03/07	18,19	10/06
[illegible]	[illegible]	28,80	30,00	15/04	18,50	13/06
[illegible]	[illegible]	28,80	28,49	10/04	11,70	13/06
[illegible]	[illegible]	24,47	28,25	14/03	11,07	22/05
[illegible]	[illegible]	42,00	48,78	10/04	27,10	22/05
[illegible]	[illegible]	25,81	27,78	07/07	21,80	03/06
[illegible]	[illegible]	177,95	178,74	15/03	58,20	13/06
[illegible]	[illegible]	68,70	71,78	22/05	48,75	22/06
[illegible]	[illegible]	88,38	88,30	15/03	38,75	22/05
[illegible]	[illegible]	88,84	88,88	21/03	81,05	23/04
[illegible]	[illegible]	3,3	3,8	30/05	1,73	05/04
[illegible]	[illegible]	33,70	35,25	05/05	22,05	07/04
[illegible]	[illegible]	27,85	28,81	22/05	15,84	14/06
[illegible]	[illegible]	3,07	4,3	24/07	2,87	18/07
[illegible]	[illegible]	31,37	33,95	20/04	18,38	13/06
[illegible]	[illegible]	54,00	50,58	28/04	28,58	18/07
[illegible]	[illegible]	28,30	27,04	05/04	17,85	07/10
[illegible]	[illegible]	19,18	20,97	28/04	13,80	13/06
[illegible]	[illegible]	30,50	31,58	27/07	24,17	24/05
[illegible]	[illegible]	88,33	81,55	22/07	58,88	14/06
[illegible]	[illegible]	18,38	17,04	05/05	10,80	13/10
[illegible]	[illegible]	18,20	19,19	10/05	9,80	13/06

Internationale indices

	Vorig Slot	Koers om 10u.	Hoogste koers 12 maanden		Laagste koers 12 maanden	
[illegible]	[illegible]	4749,15	4754,53	21/05	3809,70	14/03
[illegible]	[illegible]	6106,54	6114,27	18/05	4526,80	14/03
[illegible]	[illegible]	7684,00	7693,67	22/05	5263,11	14/03
[illegible]	[illegible]	-	13388,03	21/05	10663,37	15/07
[illegible]	[illegible]	4481,78	4488,18	21/05	3319,88	14/03
[illegible]	[illegible]	8880,30	8895,00	21/05	5487,40	13/03
[illegible]	[illegible]	-	21080,88	15/05	15224,88	13/03
[illegible]	[illegible]	-	2550,87	21/05	2047,18	15/07
[illegible]	[illegible]	17705,17	18300,39	28/07	14045,53	14/03
[illegible]	[illegible]	-	1559,87	21/05	1219,79	14/03

Stijgers

	vorige koers	huidige koers	% verschil
KPN, Kon.	12,18	12,45	2,30
LogicaCMG	2,41	2,45	1,88
BAM Groep, Kon.	18,80	19,05	1,28
Vastned Retail	61,87	62,20	0,95
TeleAtlas	15,79	15,88	0,89

Dalers

	vorige koers	huidige koers	% verschil
OPG Groep	27,97	27,65	-0,60
Vopak, Kon.	45,55	45,20	-0,77
Brunel International	28,80	28,74	-0,59
Van Lanschot	81,20	80,84	-0,54
DSM, Kon.	37,47	37,28	-0,51